

Verslag en Achtergrondinformatie van de Wandeling Genneper Parken Eindhoven 18-03-2016

Ook dit jaar houden we onze eerste wandeling weer een beetje in de buurt, namelijk in het natuurrijke recreatiegebied van de Genneper Parken. De route is ongeveer 11,8km. en loopt ook voor een deel door het Stadswandelpark.

In het recreatiegebied Genneper Parken komen ruim 3 miljoen bezoekers per jaar. Er is dan ook veel te zien.

De wandeling gaat langs de Tongelreep, het beekdal van de Dommel, de Genneper Watermolen, het voormalige MEC (Milieu Educatie Centrum), het Deltour kruidenpark, langs het Historisch Openlucht Museum, en verder over de weilanden en langs de akkers van Gennepe en van de ecologische boerderij. Een prachtige gebied.

In dit zelfde gebied liggen ook zwemparadijs De Tongelreep met het Zwemstadion, het IJssportcentrum (Hoe lang nog?), de Pony Manege, een Midgetgolfbaan, het Indoor sportcentrum, en deels de drinkwatervoorziening van Brabant Water. Ook het Eindhoven stadion "Jan Louwers", Golf & Country Club

De Tongelreep en Sportpark Aalsterweg (met de hockeyvelden van OranjeZwart)liggen in dit gebied.

Watermolen, Beekdalen Tongelreep en Dommel, Milieu Educatie Centrum, Deltour Kruidenpark, Observatorium, Historisch Openlucht Museum

We starten de wandeling op het Parkeerterrein aan de Antoon Coolenlaan tussen de schaatsbaan en zwembad de Tongelreep. We lopen dit jaar iets anders dan in 2010. We gaan eerst naar het noorden en steken de Antoon Coolenlaan over en gaan richting Genneper molen en MEC (Milieu Educatie Centrum)

Genneper Watermolen.enkele markante punten uit de geschiedenis

Ziel en zaligheid

In 1249 legde eigenaar pelgrim Lodderken en zijn vrouw Aleidis per akte vast dat de "watermolen van Gennepe" als liefdesgift overgedragen werd aan de Norbertijnenabdij van Postel in België. Dit tot hun beider zielenheil. De korenmolen zou bijna vier eeuwen in het bezit van het klooster blijven, na afloop van de Tachtigjarige oorlog werden in 1648 de

rechten geconfisqueerd.

Tachtigjarige oorlog

De hertog van Parma, landvoogd en veldheer van de Nederlanden namens Filips II, geeft in 1583 de opdracht 'Eynthoven' te heroveren en Kempenland te zuiveren; om strategische redenen wordt daarbij de watermolen verwoest. Herbouw volgt en in 1586 staat de molen er weer.

En verder

In de 17e eeuw werd de watermolen ook ingezet als volmolen. Later was de Gennepermolen olie- en graanmolen, in 1801 werd vergunning aangevraagd om daartoe een tweede waterrad aan te brengen. Pachter Antoon Holten kocht het molencomplex in 1884 en zijn dochter Marie volgde hem op, zij was zeven jaar lang mulder van de molen. In het huis naast de molen was tot 1935 een café gevestigd, het was geliefd om de specialiteit "Dommelpaling in gelei". De aal werd door de molenaar in de Dommelwiel gevangen en was een goede bijverdienste. Sinds 1961 is de gemeente Eindhoven eigenaar van de molen

Recreatiepark

Eind vijftiger jaren had men grootse plannen voor de molen en omgeving. De Culturele Raad diende een plan in voor een grootscheeps recreatiegebied waar de molen deel van uitmaakte. Anton Pieck maakte schetsontwerpen. Het recreatiegebied was bedoeld als vermaak voor jongeren, het park zou een sporthal, cafetaria met dansgelegenheid, een heemkundig museum, sportvelden, een rolschaatsbaan en een overdekt zwembad moeten huisvesten. De plannen zijn verzand.

schetsontwerp van Anton Pieck van de ingang van het recreatiepark Genneper Molen (eind 50-er jaren)

Aanpassingen

In 1963 werden grote delen van de Genneper watermolen bij een restauratie vervangen, waaronder waterrad en gangwerk, de molen werd feitelijk voor het grootste gedeelte herbouwd. De overbrenging van het raderwerk is daarbij niet goed gereconstrueerd waardoor de molen verre van optimaal functioneert. In 1989/1990 volgde een tweede restauratie, waarbij de watergangen, de los- en maalsluizen en het molenhuis onder handen werden genomen. In 1998 woedde een felle brand waardoor het dak verwoest werd en vervangen moest worden. Het waterrad moet het sindsdien weer zonder overkapping stellen.

Roodborstje

November 2008 is de Gennepmolen prominent in het nieuws, de topattractie is een roodborstje. Sjef van Stekelenburg uit Eindhoven, zaadhandelaar gevestigd in de Gennepmolen, had kort voor zijn dood aan familie en klanten verkondigd dat hij zou terugkeren als een roodborstje. Het beestje was zijn lievelingsvogel vertelt zijn zoon, maar de familie lachtte destijds om zijn voorspelling.

De dag na Sjefs overlijden in januari 2007 zat een roodborstje op de molensteen bij de molen, precies de plek waar de zaadhandelaar altijd verpoosde, en de vogel vond al gauw de weg naar binnen. Sjef, zo werd de vogel gedoopt, ging al snel op de kassa zitten en vliegt rakelings over de klanten heen. Hij schranst uit de open schepbakken en is 'hartstikke tam'. Schoondochter Mary: "Het vogeltje is net zo'n dikkerdje als Sjef was. Die had ook de hele dag honger."

Vincent van Gogh

Nederlands beroemdste schilder na Rembrandt woonde in Nuenen van 1883 tot 1885, hij schilderde de Gennep molen, evenals de Opwettense molen en de Collse molen.

Van Gogh schreef in november 1884 aan zijn broer Theo: 'Dezer dagen ben ik ondanks het hier vrij ter deeg vriest, nog buiten aan 't werk, aan een nogal groote studie (meer dan 1 meter) van een oude watermolen te Gennep, aan den anderen kant van Eindhoven. Ik wil dat geheel buiten afwerken, maar 't zal ook wel 't laatst zijn dat ik dit jaar buiten schilder.' Een brief later meldt hij: 'Waarde Theo. Gisteren bracht ik juist thuis die studie van den watermolen te Gennep, waar ik met plezier aan heb gewerkt.'

Schilderij Gennep Molen van Vincent van Gogh (november 1884; Museum Thyssen-Bornemisza, Madrid)

MILIEU EDUCATIE CENTRUM

De natuur van Genneper Parken, het Heempark Frater Simon Deltour en de ecologische boerderij zijn allemaal onderdeel van het [Milieu Educatie Centrum](#). Deze accommodaties hebben één ding gemeen: natuur en milieu staan centraal. In het gebouw van het Milieu Educatie Centrum zelf valt spelenderwijs veel te leren over natuur en milieu. Vooral voor kinderen is er van alles te beleven. Voor deze jonge natuuronderzoekers is er een "kinderontdekhoek" en een tocht door het museum. In het Milieu Educatie Centrum is ook een natuurhistorisch museum ondergebracht met een grote collectie zeldzame vlinders, roofvogels, schelpen en bijzondere planten.

Helaas

Sinds 1 december 2014 is het natuurhistorisch museum vanwege bezuinigingen gesloten.

Vanwege deze bezuinigingen en sluiting is ook het Heempark nog maar beperkt geopend. De subsidie op de ecologische boerderij **Genneper Hoeve** is per 1 januari 2016 ook gestopt

Heempark Frater Simon Deltour

Tegenover het Milieu Educatie Centrum ligt het Heempark Frater Simon Deltour. Wandel eens door dit bijzondere stukje van Genneper Parken, waar maar liefst vijftien typisch Brabantse landschappen bij elkaar liggen. Eerst komt u door de instructietuin waar u gemakkelijk planten kunt opzoeken. Vervolgens loopt u door de landschappentuin, waar u op korte afstand van elkaar verschillende landschapstypen vindt

Daar hebben we nu waarschijnlijk geen tijd voor, maar het leuk om er eens naar toe te gaan, maar wel iets later in het jaar.

Vispassage Trompetterloop

De vispassage is bedoeld om dit gedeelte van de Dommel weer van de Noordzee tot diep in België onbelemmerd toegankelijk te maken voor vissen en andere waterdieren. Voor de verdieping van de Trompetterloop was dit voor aan water gebonden dieren niet mogelijk, omdat deze vastliepen op de stuw bij de Genneper Watermolen.

Waterpoelen

In Genneper Parken zijn een aantal grondwaterpoelen gegraven. Deze poelen hebben een belangrijke functie als voortplantingsplaats voor amfibieën. Daarnaast hebben deze poelen een belangrijke functie als drinkplaats voor grotere dieren, als overwinteringsplaats voor insecten en als voedselplaats voor verschillende vogels en zoogdieren. De aangelegde poelen hebben een onderlinge afstand van maximaal 300 meter.

Paddentunnels

Om te voorkomen dat tijdens de trek padden en salamanders worden doodgereden, zijn onder de Genneperweg twee paddentunnels aangelegd. Een tunnel is 50 cm breed en is afgedekt met roosters. Uit onderzoek is gebleken dat padden niet door gesloten duikers trekken. Kennelijk stellen zij het op prijs tijdens de trek de nachtelijke hemel te blijven zien.

Net voorbij de Genneper Molen slaan we links af en lopen langs de Kleine Dommel weer naar het zuiden richting Antoon Coolenlaan. Die steken we over en dan zien we links weidevelden met veel paarden die toebehoren aan de Eerste Eindhovensche PonyManege die daar ligt, rechts zien we de gebouwen van het Nat. Lab.

We gaan verder richting Golfterrein van Golfclub de Tongelreep.

In de kantine van deze Golfclub houden we een koffiepauze.

We zitten hier vlak bij de A2 bij Hotel van der Valk.

Na de koffiepauze gaan we naar het bruggetje over de Tongelreep en gaan langs de Tongelreep weer richting Parkeerterrein aan de Antoon Coolenlaan.

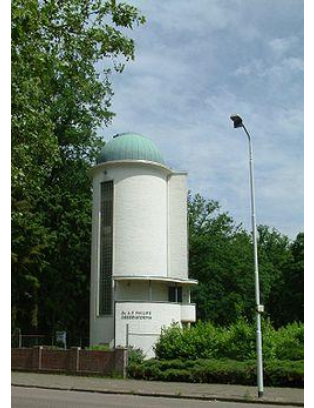
We steken hier weer over, om richting stadswandelpark te gaan.

en het Clarissenklooster richting ringweg Als we onder de rondweg zijn doorgedaan komen we uit achter het van Maerlant Lyceum in een park met prachtige treurwilgen. In dit park komen de Dommel en de Tongelreep samen en gaan verder door Eindhoven als Dommel

Op de harde weg, gaan we de brug over lopen langs de andere kant van de Dommel

Observatorium

In 1935 werd de Eindhovense Weer en Sterrenkunden Kring (EWSK) opgericht. Toen bestond zij voornamelijk uit Philipswerknemers. Door een gulle schenking van Dr. A.F. Philips werd het mogelijk een sterrenwacht te bouwen. Dit werd de Dr.A.F. Philips Sterrenwacht. De Gemeente Eindhoven verleende haar medewerking door het beschikbaar stellen van een toentertijd zeer gunstige (donkere) plaats in het stadswandelpark. Op 28 november 1936 plaatste prins Bernhard, in bijzijn van de toenmalige prinses Juliana de eerste steen voor de bouw van het observatorium.

In het stadswandelpark zien o.a. we het

Radiomonument

Dit dateert uit 1936. Het beeld is een herinnering aan de eerste radioverbinding die in 1927 door Philips tot stand werd gebracht tussen Nederland en het toenmalige Nederlands-Indië. Het beeld stelt een roepende vrouw voor en is geplaatst bij een vijver in het Stadswandelpark. Het is ontworpen door Roosenburg samen met beeldhouwer Termote. Het beeld is tot stand gekomen na een prijsvraag welke 55 inzendingen opleverde, de

inzendingen waren in november 1933 te bezichtigen.

We gaan onder de rondweg door om weer in het landelijk gebied van Gennepe te komen. Aan onze rechterzijde hebben we een prachtig zicht op het Openluchtmuseum aan de andere zijde van een grote plas.

Historisch Openluchtmuseum

Het Historisch Openluchtmuseum Eindhoven is een openluchtmuseum met de ijzertijd en de middeleeuwen van Brabant als thema. In het museum staat het dagelijks leven centraal. Er wordt bijvoorbeeld regelmatig op open vuren gekookt, er zijn middeleeuwse spelletjes en schoolgroepen overnachten in de boerderijen. Het museum heeft een aantal duidelijke

doelgroepen. Van oudsher zijn schoolgroepen erg belangrijk: deze tref je met name op doordeweekse dagen aan. In de weekeinden en de vakanties staan de dagjesmensen centraal.

Er wordt veel levende geschiedenis geboden, er zijn regelmatig 'historische' evenementen en in de vakanties zijn er extra activiteiten, met name voor kinderen

Geschiedenis

Het museum is in 1982 opgericht door een groep onderwijzers, onder leiding van Anneke Boonstra, van de plaatselijke lerarenopleiding en stond bekend als 'het prehistorisch dorp'. In de eerste 10 jaar werd langzaam met veel vrijwilligerswerk en hulp van werklozen een ijzertijd dorpje uit de grond getrokken. In 1995 trok het museum de landelijke en internationale pers met het leefexperiment Onder de titel '2 manen lang' trok een kleine groep, onder wie de toenmalige directeur Anneke Boonstra zich terug om te proberen te leven zoals in de ijzertijd. Eind jaren 90 werd er een Europese subsidie aangeboden, waarmee het museum twee keer zo groot werd en er op het nieuwe oppervlak ook een nieuw thema bijkwam: Middeleeuwen.

Even verder, bij het Genneper bruggetje (We zijn nu weer bij de Tongelreep) zien we aan de rand van de bebouwde kom het

Ton Smitshuis

Ton Smits was een Nederlands Cartoonist en striptekenaar Hij wordt wel gezien als de eerste Nederlandse cartoonist die internationale bekendheid verwierf. Hij is geboren te Veghel in 1921. In 1938 verhuisde hij naar Eindhoven. Van 1939 tot 1944 studeerde hij aan de Academie voor Kunst en Vormgeving te 's Hertogenbosch. In 1941 publiceerde hij zijn eerste cartoon in het tijdschrift "De Humorist", toen nog onder het pseudoniem Tommy. Ook tekende hij spotprenten van nazi-kopstukken, die echter pas na de 2^e Wereldoorlog konden worden

gepubliceerd in de vorm van prentbriefkaarten. In de Helmondse Courant publiceerde hij sinds 1946 de strips Karel Kwiek, Daniel Daazer en Dolly en de juwelenroof. In 1947 verhuisde Ton Smits naar Amsterdam. Hij tekende vele politieke prenten voor diverse Nederlandse dagbladen, zoals Het Vrije Volk en de Telegraaf. Nadat de dagbladen deze contracten abrupt hadden opgezegd, probeerde hij zijn tekeningen in de US te verkopen, hetgeen aanvankelijk slechts moeizaam lukte.

Mede dankzij de hulp van een Amerikaans agentschap kreeg hij in 1954

een contract bij The New Yorker aangeboden. Na een kort bezoek aan Amerika in 1955-1956 brak hij door in dit land. Van zijn verdiende geld liet hij door de architect Fons Vermeulen van de Bossche School een atelierwoning bouwen te Eindhoven, waar hij in 1957, samen met zijn moeder, ging wonen. Hier zou hij ook de schilderkunst weer gaan beoefenen, een oude liefhebberij van de kunstenaar. In 1964 won hij, met de cartoonstrip

'het kuikentje', de Gouden Palm, wat de hoogst mogelijke onderscheiding is voor een cartoonist.

Niet lang daarna volgen een aantal tegenslagen elkaar op: achteruitgang van de tijdschriftenmarkt in de Verenigde Staten, de dood van zijn agent in Amerika, de dood van zijn moeder, en een zware operatie. Doch hij kwam er bovenop en vond zelfs eindelijk een geliefde, Lidwien Zoetmulder, met wie hij in 1971 trouwde.

Geleidelijk aan ging hij weer in Nederlandse bladen publiceren, terwijl hij zich vanaf 1979 intensief met de schilderkunst bezig hield. Hij maakte dromerige, maar vrolijke, schilderijen die tot de Naïeve Kunst kunnen worden gerekend. In 1981 vond te Eindhoven een grote overzichtstentoonstelling van zijn werk plaats. Enkele maanden later overleed hij aan keelkanker. In zijn testament nam hij op dat een deel van zijn collectie voor de gemeenschap bewaard zou blijven, voor welk doel de 'Stichting Ton Smits' werd opgericht.

Dank zij deze inspanningen werd het Ton Smitshuis in 1983 voor het publiek geopend.

Omdat mijn roots aan de Aalsterweg in Stratum liggen ken ik het Ton Smitshuis al vanuit mijn jeugd, evenals het pittoreske Berkenhuisje waar we nu langs komen. Een heet hangijzer in de Eindhovense gemeentepolitiek.

Het Berkenhuisje

Toen we in 2010 langs dit huisje liepen was het nog een open vraag wat er met het atelier en woonhuis van de Eindhovense schilder Pierre Jacobs zou gebeuren, slopen of verbouwen .

Eindhovense politiek buigt zich over Berkenhuisje

Een raadscommissie van de gemeente Eindhoven gaat zich op 8 december buigen over het Berkenhuisje. Het huisje staat in de Genneper Parken en wordt gesloopt als het aan burgemeester en wethouders ligt.

Kunstenaar Pierre Jacobs liet het Berkenhuisje 62 jaar geleden bouwen en hij heeft er tot zijn dood ook jarenlang gewerkt. Zijn vrouw heeft er gewoond totdat zij in juni 2010 overleed. Hun kinderen proberen het huisje over te nemen, zodat deze culturele plek bewaard blijft. Ze krijgen steun van een aantal politieke partijen in Eindhoven. Begin dit jaar waren B en W hier nog enthousiast over, maar inmiddels zijn ze van gedachten veranderd. Het plan is nu om het huisje in februari te slopen. De ontwikkelingen rondom het huisje staat voor 9 december op de agenda van de commissie Wonen en Ruimte. Het wordt dan vanwege de grote maatschappelijke betrokkenheid' besproken. Een burgerinitiatief om het Berkenhuisje te sparen werd vorige week dinsdag niet ontvankelijk verklaard. Het actiecomité zegt dat er al vijftienhonderd steunbetuigingen zijn binnen gekomen.

Klik onderstaande link aan om een video uit 2010 over het Berkenhuisje te zien.

<http://www.youtube.com/watch?v=V0k2J5o07Js>

Er is besloten om het huisje te renoveren, en het kan in ieder geval nog minstens 5 jaar blijven staan, als Gast-Atelier voor kunstenaars met de bedoeling dat ze er werken, verblijven kunnen en zeker ook hun werken exposeren.

Sites die ik dankbaar gebruik heb bij het samenstellen van dit verslag en waaruit je nog meer informatie kunt putten..

<http://www.gpswalking.dse.nl/> (een site vol prachtige wandelingen en info)

<http://www.dse.nl/~sterrenwacht/>

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Radiomonument>

<http://www.mecehv.nl/?home>

<http://www.waterradmolens.nl/NrdBrabant/Gennepermolen.htm> (prachtige site)

http://nl.wikipedia.org/wiki/Genneper_Watermolen

<http://www.molendatabase.nl/nederland/molen.php?nummer=517>

<http://www.theoldhometown.com/eindhoven/picture/number4708.asp>

<http://lijstpimfortuyn-eindhoven.nl/index.php/nieuws/544-het-berken-huisje>

<http://www.ed.nl/mening/5727148/Spaar-het-Berkenhuisje.ece?start=1&sort=desc>

http://nl.wikipedia.org/wiki/Historisch_Openlucht_Museum_Eindhoven

<http://www.tonsmitshuis.nl/>

<http://www.thuisinbrabant.nl/collecties/ton-smits-huis>

http://nl.wikipedia.org/wiki/Ton_Smits

Chris Pennings

